

Overzicht van het geslacht *Hybos* in Nederland (Diptera: Hybotidae)

V. S. VAN DER GOOT

GOOT, V. S. VAN DER, 1990. REVIEW OF THE GENUS *HYBOS* IN THE NETHERLANDS (DIPTERA: HYBOTIDAE). – *ENT. BER. AMST.* 50 (5): 49-51.

Abstract: All three European *Hybos* species are known from The Netherlands. *H. femoratus* is mainly restricted to humid localities, *H. culiciformis* is very common. Contrarily to earlier reports *H. grossipes* appeared to be rare. The material comprised about 800 mounted specimens.

N. Anslinstraat 42, 1068 WN Amsterdam

Eis-mededeling nr. 44

Inleiding

De dansvliegen van het geslacht *Hybos* zijn met het blote oog te herkennen omdat het slanke, zwarte vliegjes zijn van ongeveer 4-5 mm lichaamslengte met lange achterpoten waarvan de dij verdikt is.

Van *Hybos* komen drie soorten in Europa voor en alle drie werden door Van der Wulp (1862), Van der Wulp & De Meijere (1898) en De Meijere (1939) van Nederland vermeld. Alleen in de genoemde naamlijsten uit de vorige eeuw vinden we verspreidingsgegevens maar daarvan zijn slechts de vindplaatsen onder *H. femoratus* (Müller) en zijn synoniem *H. fumipennis* Meigen betrouwbaar. Zoals Collin (1961) uiteenzette was Lundbeck (1910) de eerste die *H. grossipes* (L.) goed wist te onderscheiden van *H. culiciformis* (Fabricius) en zijn alle determinaties van dit soortencomplex van vóór 1911 onbetrouwbaar. Dat blijkt, want volgens Van der Wulp & De Meijere (1898) was *H. grossipes* een algemene soort. Er werden evenwel vele exemplaren van *H. culiciformis* tot *H. grossipes* gerekend. Tot in de huidige tijd stonden in de verzameling De Meijere in het Instituut voor Taxonomische Zoölogie te Amsterdam 27 exemplaren onder *H. grossipes* waarvan er volgens de heer M. Chvála (Praag) slechts vijf tot deze soort behoorden.

Samenvattend moet dit soortencomplex voor Nederland herzien worden, te meer omdat er uit deze eeuw geen gegevens betreffende

vliegtijden, vindplaatsen en levenswijze van de *Hybos*-soorten bekend zijn.

Levenswijze

Chvála (1983) vermeldt van *Hybos* dat de vliegjes te vinden zijn op kruiden en struikbla-

Fig. 1. De verspreiding van *Hybos culiciformis* (Fabricius) in Nederland.

Fig. 2. De verspreiding van *Hybos femoratus* (Müller) in Nederland.

Fig. 3. De verspreiding van *Hybos grossipes* (Linnaeus) in Nederland.

deren, bloembezoek en zwermen zijn nooit vastgesteld, prooien (Diptera, Hymenoptera, Coleoptera) worden door zowel mannetjes als wijfjes in de vlucht gevangen, de paring vindt plaats op een vaste ondergrond.

Een opvallende eigenschap van de vliegjes van *H. culiciformis* is dat ze horizontaal op de uiterste top van een grashalm op de uitkijk kunnen zitten. Dezelfde jachtgewoonte zien we op iets stevigere stengels bij aanzienlijk grotere roofvliegsoorten (Asilidae) in het Middellandse Zeegebied. Ik ving van een grashalmtop een *H. culiciformis* in een buisje. Deze liet toen zijn prooi vallen, een uiterst klein vliegje, vermoedelijk een ephydride, die helaas wegwoei uit mijn hand. Merkwaardig is dat *Hybos* van de grashalmtop blijkbaar de zeer kleine prooien in hun vlucht weet te ontwaren, iets waartoe de mens niet in staat is. De ogen van de Europese *Hybos*-soorten zijn bijzonder. Ze raken elkaar boven op de kop bij zowel mannetjes als wijfjes terwijl de facetten van de bovenste oogheft duidelijk vergroot zijn. De twee voorste potenparen vormen een karakteristiek vangkorfje. Waarvoor de gespieerde achterdij, met tanding op de onderzijde, dient is me niet

bekend. Over het baltsgedrag heb ik in de literatuur niets aangetroffen. De larven van *Hybos* zijn onbekend (Chvála, 1983).

Talrijkheid en verspreiding

De onderstaande gegevens zijn opgenomen in een kaartstelsel en zijn bewerkt voor de European Invertebrate Survey. Ze zijn afkomstig uit de verzameling van het Instituut voor Taxonomische Zoölogie te Amsterdam, van het Nationaal Natuurhistorisch Museum te Leiden, van het Laboratorium voor Entomologie te Wageningen en van de heren B. van Aartsen, P. Beuk, H. de Jong, H. J. G. Meuffels, J. G. de Rond, J. H. C. Velterop en J. W. A. van Zuylen. Aan allen die mij met de verstreking van materiaal behulpzaam waren mijn hartelijke dank.

H. culiciformis. Algemeen in vermoedelijk heel Nederland (fig. 1). Wordt, evenals de andere soorten, meest gevangen door slepen of in vangtenten. Aantal vindplaatsen 141 (20 vóór 1900, 22 van 1900-1949, 108 van 1950-1989). Aantal exemplaren in de verzamelingen 651. Vliegtijd half mei tot begin oktober (weinig

waarnemingen uit mei). Komt in Europa voor van ongeveer 61° NB tot in het zuiden en in Turkije (Chvála, 1983).

H. femoratus. Vooral op vochtige plaatsen, daar gewoon (fig. 2). Aantal vindplaatsen 45 (8 vóór 1900, 14 van 1900-1949, 30 van 1950-1989). Aantal exemplaren in de verzamelingen 185. Vliegtijd eind mei tot eind augustus. Komt in Europa voor van ongeveer 63° NB tot in het zuiden en in Egypte (Chvála, 1983). De soort is met het blote oog te herkennen omdat de twee voorste potenparen geel zijn (de andere twee Hybos-soorten hebben vrijwel geheel tot geheel zwarte poten).

H. grossipes. Bekend van het zuiden en oosten van het land (fig. 3). Lbg.: Epen (1911), Mook (1912), Geulle (1970), St. Pietersberg (1986); N.-Br.: Best (1973, 1988); Gld.: Winterswijk (1989), Nunspeet (1977); Dr.: Zuidlaren (1989). Aantal exemplaren in de verzamelingen 13. Bovendien nog een ♀ van Ov. (Delden, 1933) met naar geelachtig verkleurde poten terwijl de borstels op de bovenzijde van het borststuk verdwenen zijn. Behoort waarschijnlijk tot *H. grossipes*. Vliegtijd eind mei tot eind augustus. In Europa in de koelere

gebieden, van de poolcirkel tot in de bergen van Roemenië en in de Alpen (Chvála, 1983). Voor het onderscheid tussen *H. culiciformis* en *H. grossipes* verwijs ik naar Collin (1961) en Chvála (1983).

Literatuur

- CHVÁLA, M., 1983. The Empidoidea (Diptera) of Fennoscandia and Denmark. II. General Part. The Families Hybotidae, Atelestidae and Microphoridae. – *Fauna ent. Scand.* 12: 1-281.
- COLLIN, J. E., 1961. Empididae. – *British Flies* 6: i-viii, 1-782.
- LUNDBECK, W., 1910. Empididae. – *Diptera Danica* 3: 1-324.
- MEIJERE, J. C. H. DE, 1939. Naamlijst van Nederlandsche Diptera afgesloten 1 April 1939. – *Tijdschr. Ent.* 82: 137-174.
- WULP, F. M. VAN DER, 1862. Nieuwe naamlijst van inlandsche Diptera III. Hybotidae: 110-111. In: *Bouwstoffen voor eene fauna van Nederland* (J. A. Herklots ed., 1866) 3: i-iv, 1-537 + slotwoord. E. J. Brill, Leiden.
- WULP, F. M. VAN DER & J. C. H. DE MEIJERE, 1898. Nieuwe naamlijst van Nederlandsche Diptera. – *Tijdschr. Ent.* 41 (bijvoegsel): 1-149.

Geaccepteerd 1.iii.1990